

Krize našich pstruhových revírů - a jak z ní ven.

Karlovarské muškařské fórum 2007

Toto „fórum“ by se nemělo stát „zdi nářků“! Mělo by být pokusem o pojmenování jak zcela evidentních tak i možných příčin všeho toho co vnímáme jako krizi pstruhových revírů.

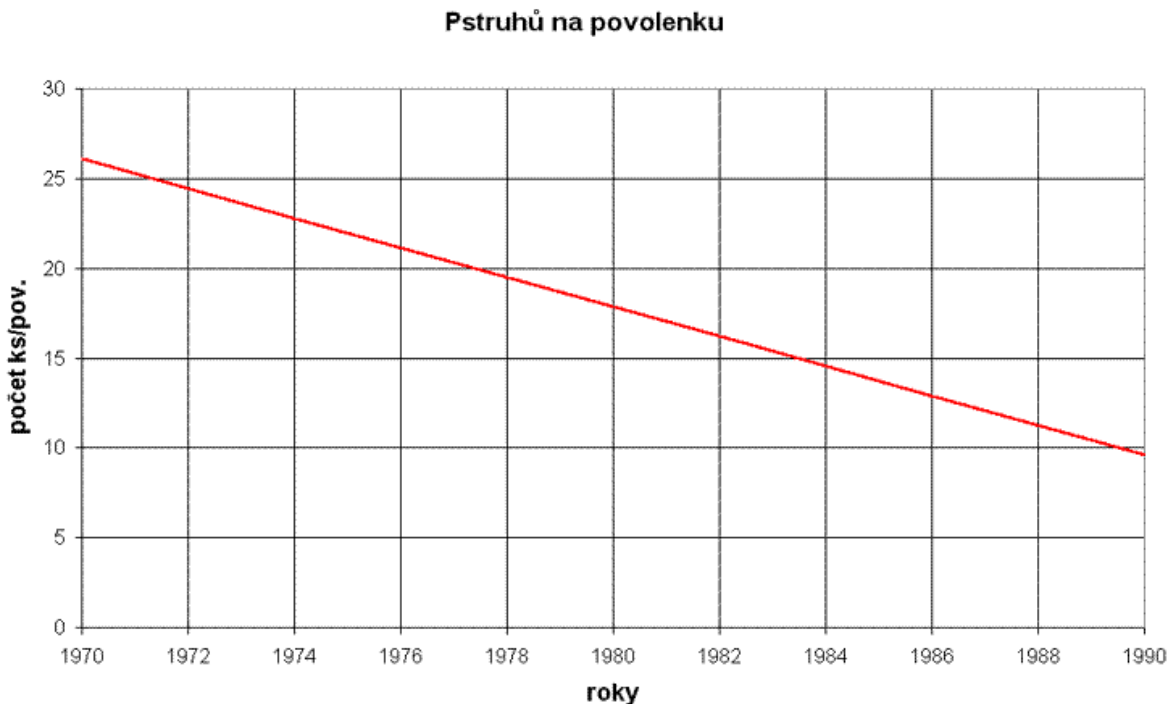
A tak se ptám:

Neměli bychom místo lamentování nahradit tečku otazníkem? **Krize našich pstruhových revírů? A jak z ní ven?** Kdekdo totiž vidí příčinu krize poněkud jinak a v něčem jiném. Mnozí ji kladou za vinu funkcionářům ČRS na všech úrovních, jiní viní „masaře“, další pak predátory z živočišné říše. Společným refrénem lamentací je, že se chytá málo ryb a jen malé ryby. To je zcela jistě pravda, ale je to pravda celá a nepokřivená základní neznalostí ekologie ryb?? Kolik dalších příčin neblahého stavu bychom spolu asi našli!? A jakou váhu bychom jednotlivým dílčím příčinám přisoudili!? Promiňte, že se vracím i ke svým dávným pokusům rozklíčovat (jistě ne všechny) možné příčiny, které v celku dnes vnímáme jako krizi pstruhových revírů a hledáme cestu jak z ní ven.

Ale je vše vůbec tak bezvýhradné?

Krize pstruhových revírů z pohledu řadového rybáře:

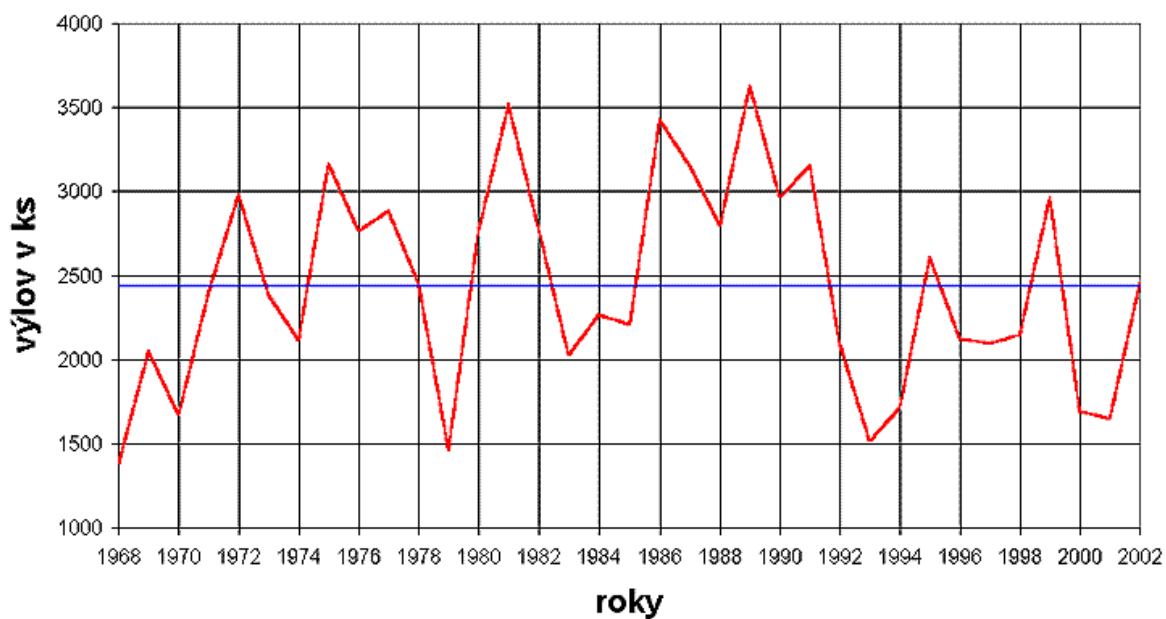
Výrok: Rok od roku vykazují méně a méně chycených pstruhů

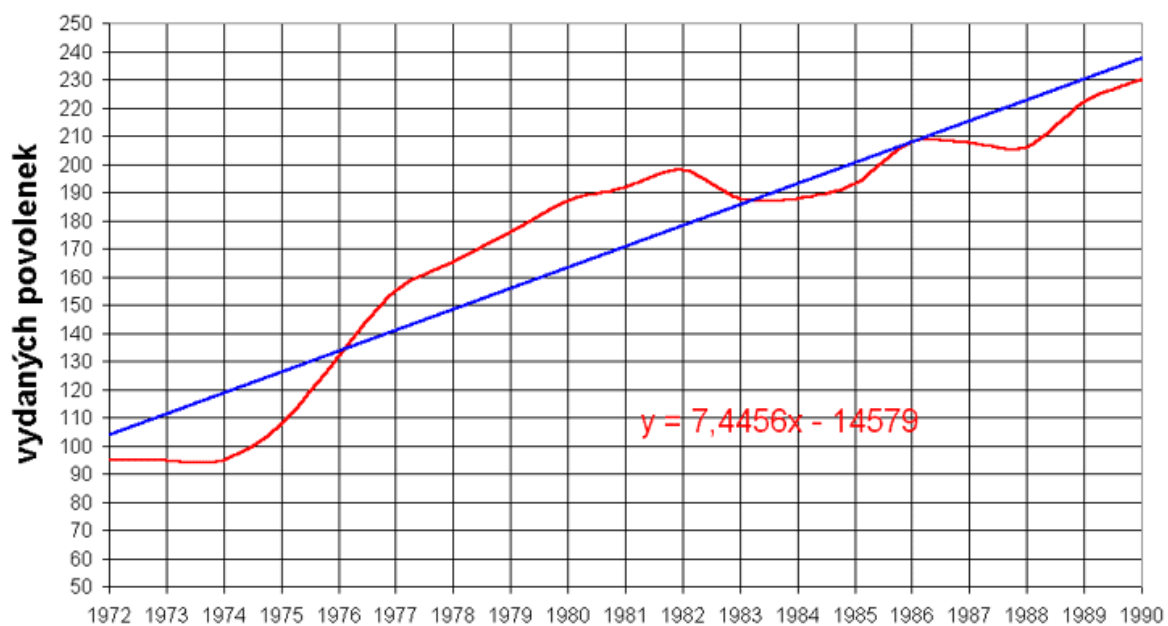
Námítka:

Výlov je ve sledovaném období prakticky stálý (viz obr.), ale počet rybářů se zvyšuje. A jak si pamatujeme ze základní školy, „Čím vyšší je jmenovatel, tím nižší je podíl“. **Prostě se o stále stejně velký výlov dělíme s čím dál větším počtem rybářů.**

Pstruh pot. výlovy a průměr

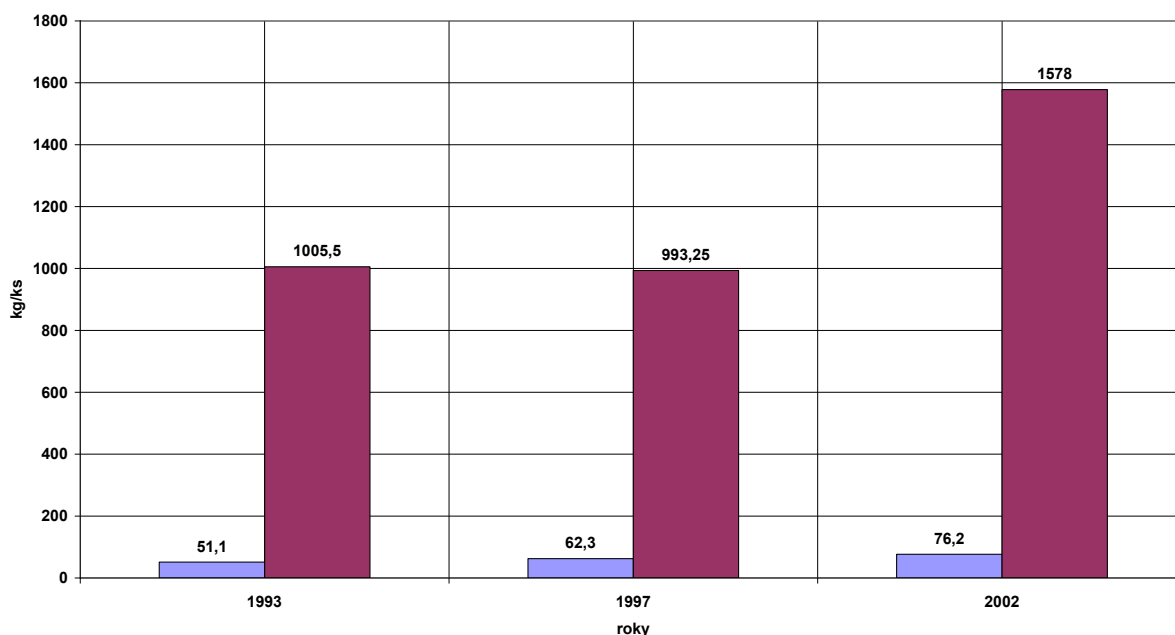

Vývoj ryb. tlaku

Výrok: Chytají se jen malé ryby, velká ryba na tekoucí vodě – v pstruhovém revíru - se chytí jen vzácně:

Abundance/Biomasa

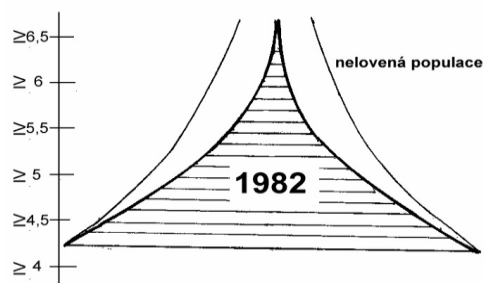

Z tohoto grafu si můžeme vypočítat (Biomasa/Abundance) **průměrnou** hmotnost jedince v populaci pstruha v daném revíru. Je to asi 0,05 kg! To odpovídá dvouleté násadě pstruha (2+), jak jej do revíru každoročně vysazujeme. Ta tedy tvoří *naprostou* (doslova zdrcující) *většinu* pstruhů v populaci. Že všechny tyto ryby nedorostou pro rybáře „důstojné velikosti“ je zcela přirozené. Přirozená i výlovní mortalita „nekompromisně pracují“ proti zájmům a přání lovců a ani důsledné uplatňování zásady Chyt' a pusť, zvyšování lovné míry, na tom mnoho nezmění. Jen **vysoké tempo růstu a velká odchovná kapacita** vodoteče mohou bonitu revíru zásadně ovlivnit ve prospěch zastoupení větších a velkých ryb v populaci.

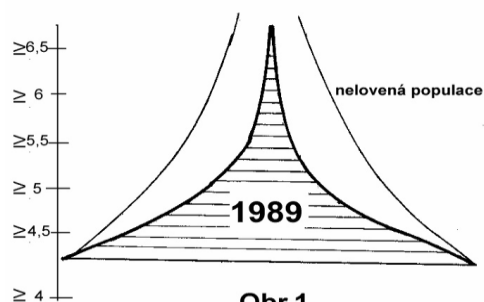
Přelovování (overfishing) se však může negativně projevit na zastoupení větších ryb v úlovcích rybářů, (Viz obr.), což je ovšem **výsledek prakticky neomezeného prodeje povolenek,** (viz graf vývoj rybářského tlaku), tedy i narůstajícího počtu rybářů řídicích se zásadou: „Nevezmu tu pětadvacítku já – vezme ji druhý“.

Odlovovat je však pro tempo růstu ryb také životně důležité. Jen tak se vytvoří podmínky pro zrychlení růstu zbývající populace. Apely na hospodáře místních organizací, aby vysazovali jen velké ryby jsou zcestné. Takto bychom popřeli - a za ta slova teď budu těžce kritizován -

poslání, které nám bylo zákonem o rybářství spolu s propůjčením výkonu rybářského práva uloženo, a to, **využívat přirozenou produkci revírů.** Lze namítnout, že v profesionálních rybochovných zařízeních lze vyprodukovat ryby mnohem efektivněji a do lovných vod je pak pro lovce prostě přesadit. Samozřejmě! Ale to jsme se s takovou úvahou dostali už někam úplně jinam. Byla-li by tím krize našich pstruhových revírů pro mnohé (dle jejich mínění) vyřešena nebo zažehnána, pak prosím!

Věková pyramida a její vývoj

Obr.1

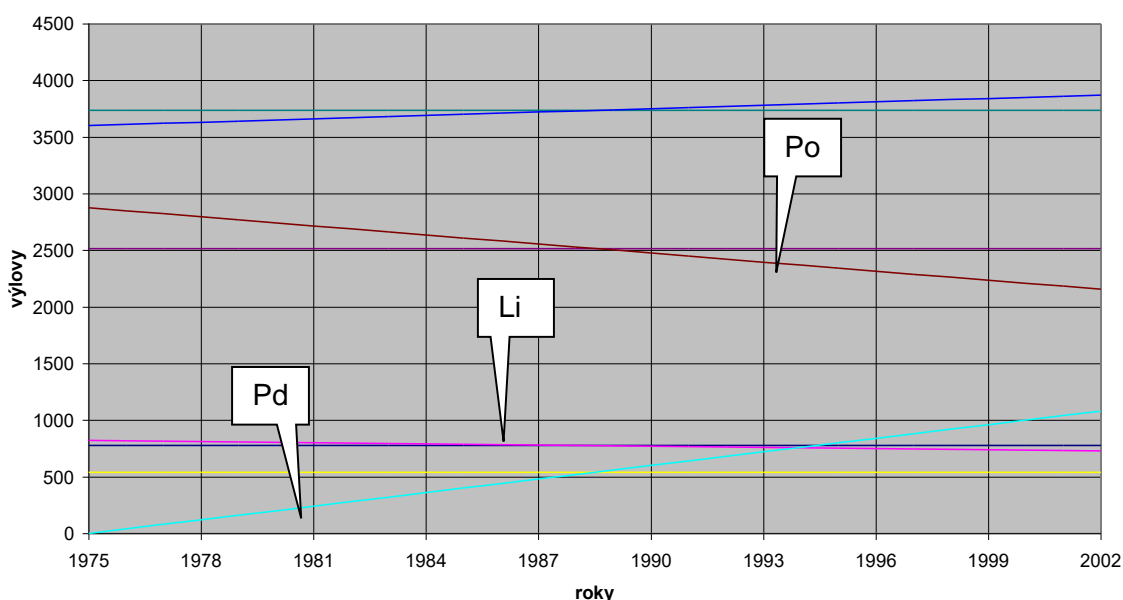
Otázka: Jak je to tedy s úbytkem pstruha potočního? Stává se ohroženým druhem, nebo ne?

Nejjednodušší by bylo přitakat a s odjištěným revolverem začít hledat vnějšího nepřítele. Nebylo by to –alespoň dle mého názoru – korektní. Proto musím začít trochu zešíroka:

Evropská rybářská aliance (EAA) přišla s podnětnou ideou společné rybářské politiky EU, založené na **trvale udržitelné budoucnosti sportovního rybářství**. Klíč k tomu spočívá - dle EAA - ve zvláštním postavení sportovního rybářství mezi komerčním rybářstvím a nevládními organizacemi na ochranu životního prostředí. Domnívám se, že vlastně nejde o nic co bychom neznali; o naplnění dílce nám známého rybářského práva - Ryby chovat, ryby chránit, ryby lovit. Samozřejmě v tom nejširším pojetí. Protože naše MO ČRS Rožnov hospodaří na výlučně pstruhovém revíru, soustředím se jen na hodnocení výlovu lososovitých ryb, pstruha pot., lipana podhorního. a pstruha duhového.

Nyní porovnáám nejen dlouhodobé výběrové průměry výlovu těchto ryb, ale hlavně *dlouhodobé trendy výlovů*, a to metodou prokládání výlovů v jednotlivých letech přímkami lineárních regresních rovnic.

Lososovité - trendy a průměry

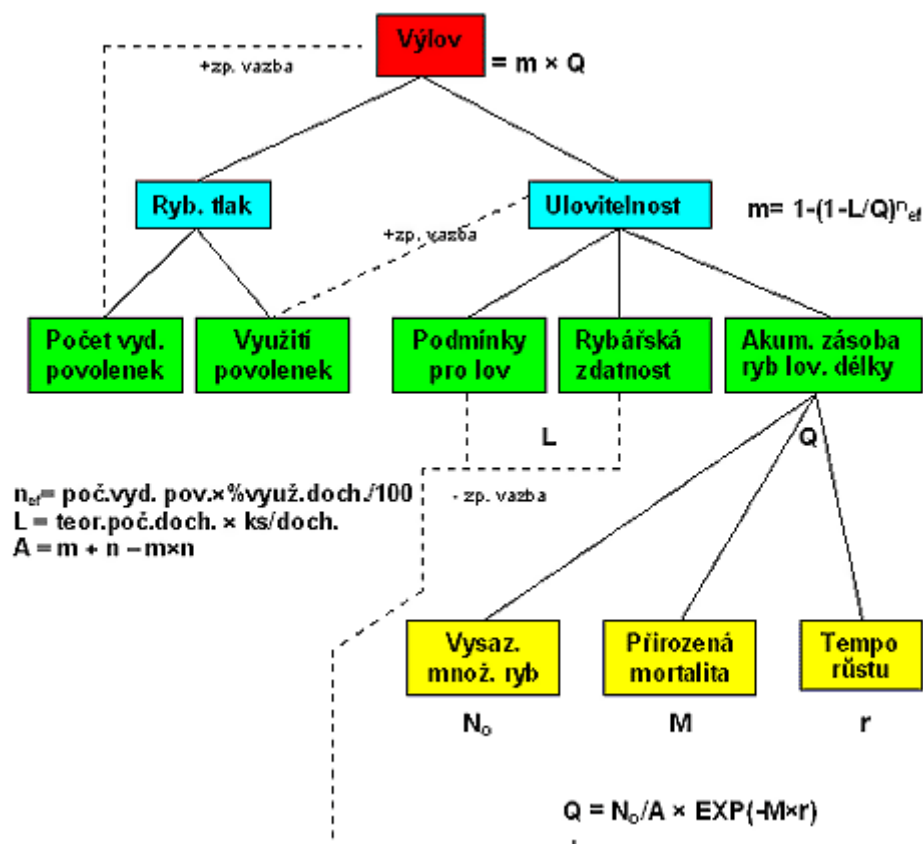

Z grafu je zřejmé, že **sumárně je výlov lososovitých ryb prakticky dlouhodobě stálý** dokonce s naznačeným trendem mírného vzestupu. Ale až podrobnější analýza naznačí, co je za tímto, jinak příznivým výsledkem, skryto:

Výlov naší hlavní ryby, pstruha potočního, (činí v dlouhodobém průměru 67%), **soustavně klesá** průměrnou rychlostí cca 0,9%/rok, **výlov lipana podhorního**, (19%), **je v dlouhodobém průměru stálý**, jen s nevýznamným poklesem, **výlov pstruha duhového**, (14%), **výrazně stoupá**, a to rychlostí 39%/rok.

Na tomto místě je nutné poznamenat, že se toto konstatování opírá o **vykázané úlovky ryb** v *Záznamech o docházce a úlovcích*. Budeme-li však tento nepopiratelný fakt – klesající výlov Po - konfrontovat s výsledky ichtyologického průzkumu, dostane celá situace, kterou vnímáme jako **krizi** poněkud jinou podobu.

Pokusme se o její rozbor a výklad na základě tohoto schématu:

rybářský tlak můžeme pokládat v revíru MO ČRS za dostatečně, (někdy až neúnosně), velký, nemůže tedy být za snižující se výlovy (v ks!) Po přímo zodpovědný. Zůstává pak jako příčina poklesu výlovu **ulovitelnost**.

Tu určují

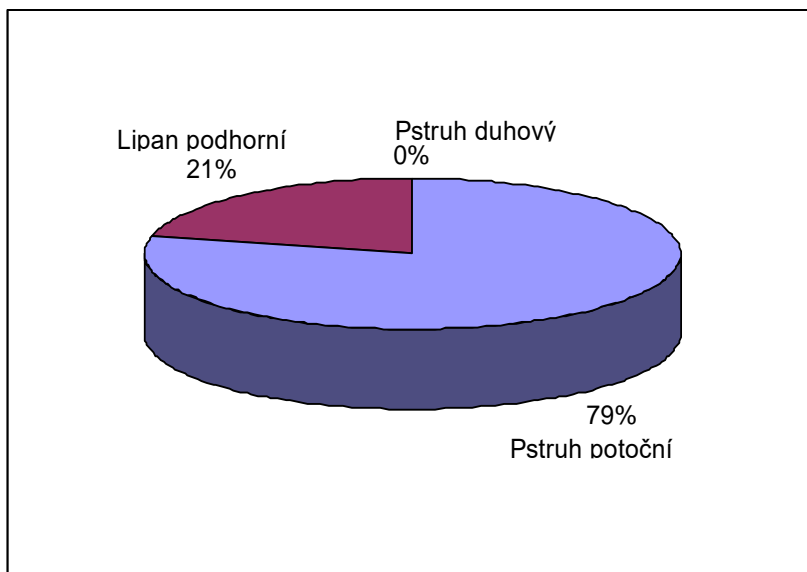
- podmínky pro lov
- rybářská zdatnost
- akumulovaná zásoba ryb lovné délky.

O **rybářské zdatnosti** našich členů nemůže být pochyb. Naopak, převládající rybolovný způsob, **muškaření**, rozšiřuje možnost úlovku o lipany, kteří tak v denním limitu mohou tvořit **nezanedbatelný podíl výlovu**. Totéž platí i u pstruha duhového. **V dlouhodobém průměru mohou tedy tvořit poslední dva druhy ryb 1/3 denního limitu rybáře, pouze 2/3 zbývají na pstruha potočního.**

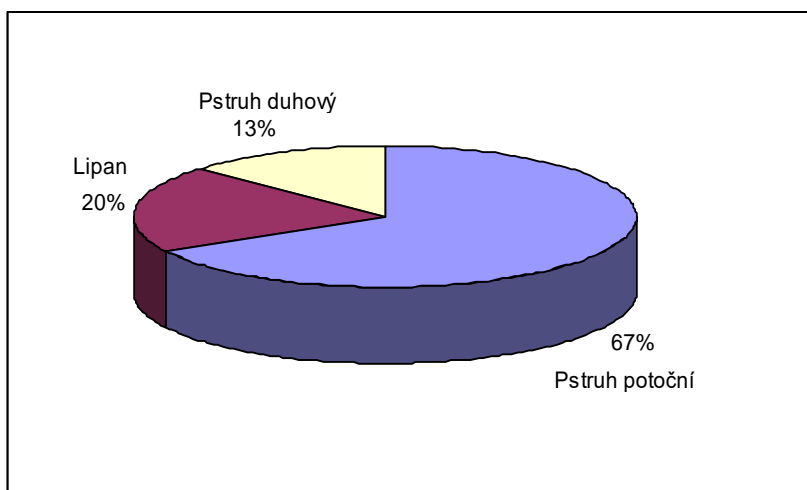
Podmínky pro lov pstruha nejsou, zvláště v posledních letech, příznivé. Opravy břehových opevnění, téměř nepřetržitý pohyb mechanismů v řečišti a trvalý zákal vody, letní přisušky, zužují možnosti lovu na velké části revíru.

Akumulovanou zásobu ryb lovné délky určují: **Vysazované množství násady, přirozená mortalita a tempo růstu.** Vysazované množství násady je dlouhodobě stálé a s největší pravděpodobností nemá na pokles výlovu Po vliv. Přirozená mortalita a tempo růstu *mohou být* z důvodů vzpomenutých v podmínkách pro lov negativně ovlivněny a tak na pokles výlovu Po spolupůsobit. Spolu s tím se může vlivem břehových oprav a nevhodných úprav řečiště **snižovat odchovná kapacita toku.**

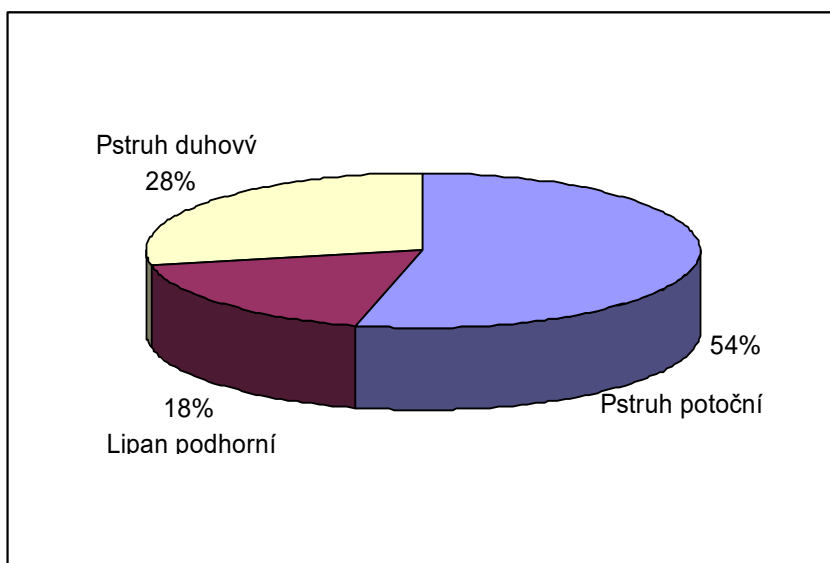
Virtuální košík muškaře

1975

1988

2002

Pravděpodobně mají na klesající výlov Po vliv všechny uvedené faktory, záleží však na tom, v jaké míře ten který působí, který má rozhodující váhu. **Zásadní přiblížení ke správné odpovědi bychom mohli očekávat jen od znalosti dalšího výsledku ichtyologického průzkumu abundance a ichtyomasy obsádky revíru.**

Otázka na každého z nás:

Smíříme se s poklesem výlovu Po a trvale udržitelný rybolov budeme vyrovnávat masivním vysazováním Pd, nebo se budeme *skutečně aktivně zasazovat o zachování životních podmínek, zachování biotopu pstruha potočního, našeho původního druhu?* Pstruh potoční je nezpochybnitelně bioindikátorem vypovídajícím nejen o čistotě vody, ale i o stavu, struktuře jeho biotopu, úkrytech a pod. Jinými slovy, slovy EAA, zda se postavíme spíše na stranu bližší komerčnímu rybářství nebo na stranu ekologických organizací, zda budeme **činorodě** hledat mezi nimi optimální polohu. Tato otázka nemá jen rybářsko-ekologický podtext, je to i otázka ekonomie jedné každé rybářské organizace.

Není snadné určit a popsat **hlavní příčiny současného stavu** v jeho komplexnosti a provázanosti, stavu, který vnímáme jako krizi pstruhových revírů. Ještě těžší by bylo nabídnout neselhávající návod jak z té krize ven.

Jak to vidím já, bez nároku na správnost a úplnost:

1. **Vysoký rybářský tlak** (přelovování populace pstruha pot.) **při**
2. **klesající odchovné kapacitě toků** (snížená vodnatost vodotečí, katastrofální letní a podzimní přísušky), dále
3. **nehodné břehové úpravy toků jejich správci** (nedostatek úkrytů a proudových stínů),
4. **nerespektování specifických podmínek** jednotlivých revírů unifikovaným rybářským řádem (lovné délky, denní a roční limity, lov jen pro zábavu apod. (ChaP→ mortalita ryb puštěných z háčku).

Řešení ???

- ad 1. Návrat k samostatnému hospodaření místních organizací s ukazateli hospodářského plánu před zavedením územního hospodaření, samozřejmě modifikovaných podle stávajících podmínek a tedy **konkrétně - s limitovaným počtem vydávaných celosezonních povolenek.**
- ad2.a 3. Úzká spolupráce s odbory ŽP obcí a s orgány pro životní prostředí (CHKO) při projednávání prací ve vodotečích správami povodí. Preferovat a požadovat např. budování příčných výhonů v uměle napřímených tocích.
- ad4. Samostatně hospodařícím subjektům musí být umožněno nastavit bližší podmínky výkonu rybářského práva podle specifických podmínek konkrétního revíru nebo jeho části. **Zákon o rybářství se musí dotýkat jen základních ustanovení směřujících k ochraně ohrožených druhů ryb a k zachování plnohodnotné funkce vodního ekosystému.**